

LUPÁN ERNŐ SZOCIALISTA ÁLLAMUNK FEJLŐDÉSÉNEK TÁVLATAI

A párt és a kormány különös gondot fordít az ország műszaki-anyagi alapjának szüntelen tökéletesítésére, a termelőerők növelésére, egyre fejlettebb ipar és fejlett, belterjes mezőgazdaság megteremtésére. Mindez viszont feltételezi az állam gazdasági-szervező és kulturális-nevelő tevékenységének erősítését, bővítését és tökéletesítését, az államigazgatás formáinak és munkamódszereinek állandó javítását. Ez a magyarázata, hogy a szocialista állami funkciók betöltésének, az egész állami tevékenység továbbfejlesztésének kérdését olyannyira hangsúlyozták a Román Kommunista Párt X. kongresszusán, amely a sokoldalúan fejlett szocialista társadalom megteremtését tűzte ki feladatul. Erre utal Nicolae Ceaușescu elvtárs a X. kongresszuson elhangzott jelentésében, amikor hangsúlyozza: „A sokoldalúan fejlett szocialista társadalom, a kommunizmusra való átmenet feltételei megteremtésének távlatában az állam funkciói még inkább megváltoznak majd, belső tevékenysége a termelés, a tudományos és művelődési élet megszervezésére összpontosul.”

A szocializmusban az állam nem változtathatatlan, örökérvényű valami. Az állam és funkciói egyre jelentősebb szerepet játszanak a párt elveinek valóra váltásában. Mai formájában új, tökéletesebb eszközök és módszerek felhasználásával az állam a sokoldalúan fejlett szocialista társadalom megvalósításának legfontosabb eszköze. Az alábbiakban kizárólag az állam belső funkcióinak a kérdéseivel kívánunk foglalkozni.

A gazdasági-szervező tevékenység fő tartalma a szocialista gazdaság ésszerű és tervszerű megszervezése, a termelés tudományos-elméleti és gyakorlati szempontból egyaránt megalapozott vezetése. Általában véve az alapvető feladat: a termelőerők fejlesztése. Ezzel szoros összefüggésben a szocialista állam hivatott tudatosan tökéletesíteni a termelési-társadalmi viszonyok bonyolult rendszerét is, védelmezni, erősíteni és fejleszteni a szocialista tulajdon mindkét formáját, szilárd alapokra helyezve a termelő egységeknek egymáshoz és az igazgatási szervekhez fűződő viszonyát.

Ezt a célt szolgálta az utóbbi években foganatosított számtalan intézkedés, amely lehetővé tette, hogy a szocialista állam gazdasági-szervező funkcióját egyre magasabb szinten, a lehető leghathatósabban, a lakosság érdekeinek legmegfelelőbben tölthesse be. Ettől jelentős mértékben függ a nemzeti vagyon növelése, társadalmi életünk legkülönbözőbb területeinek dinamizálása, a nép életszínvonalának emelése, Románia nemzetközi kapcsolatainak bővítése, az állami önállóság és szuverenitás megerősítése.

Szocialista államunk kulturális-nevelő funkcióját ugyancsak számtalan intézkedéssel gyakorolja. Mindenekelőtt azokat kell megemlítenünk, amelyek a szakemberek nevelését és a dolgozók minden kategóriájának szakképesítését szolgálják. Ilyen például a tisztségviselők oktatás általános bevezetésének előkészítése.

A szocializmus további építésében végbemenő módosulásokkal együtt változik az állam funkcióinak jellege és súlya. Létének kezdeti és végpontja közötti hozsantartó, rendkívül bonyolult és sokoldalú folyamat során az állam funkciói állandó változásoknak vannak kitéve. Mindezt feltétlenül szem előtt kell tartanunk, amikor a szocialista államnak a jelenlegi időszakban betöltött helyét, a párt X. kongresszusán kijelölt gazdasági és kulturális feladatok megvalósulására irányuló erőfeszítéseit vizsgáljuk.

Hazánk sokoldalú fejlesztésének programja, amelynek megvalósítása a nemzetgazdaság további korszerűsítését, a teljes termelő- és technikai-tudományos kapacitás hathatós kihasználását eredményezi, egyben biztosítja Románia közeledését a gazdaságilag fejlett országok színvonalához, mind az egy lakosra eső termékmennyiség és nemzeti jövedelem, mind pedig a népesség életszínvonala tekintetében. Mindez olyan új feladatok elé állítja a szocialista államapparátust s minden dolgozóját, amelyek csakis a vezetési módszerek további tökéletesítése révén oldhatók meg. Ezért helytállóak pártunknak azok a megállapításai, amelyek szerint a jelenlegi körülmények között az állam szerepe egyre nő, terebélyesednek az egész társadalom megszervezésében, az új társadalmi viszonyok tökéletesítésében, a forradalmi vívmányok feletti örökösben betöltött funkciói.

A X. kongresszus kijelölte feladat, amelynek értelmében a termelőerők további fejlődésével egyidejűleg biztosítani kell a termelési viszonyok szüntelen tökéletesítését, feltételezi az emberek folyamatos, tudatos és tervszerű cselekvését. Egyben azt jelenti, hogy a tervezés rendszerének javítása és tökéletesítése, a gazdasági-társadalmi szervezés és vezetés tudományos színvonalának állandó emelése segítségével növelhetjük az összhangot a termelőerők jellege és a termelési viszonyok között rendszerünk általános haladása érdekében. Ez feltételezi az állam szerepének további növekedését az egész gazdasági tevékenység irányításában, a szocialista társadalom műszaki-anyagi alapjának fejlesztésében, azt, hogy az állam egyre magasabb szinten, egyre kedvezőbb körülmények között gyakorolja gazdasági-szervező és kulturális-nevelő funkcióit.

A SZOCIALISTA ÁLLAM ÉS A KOMMUNISTA PÁRT VISZONYA

A szocialista állam belső funkcióinak gyakorlása során állandó és szoros kapcsolatot tart fenn a kommunista párt különböző szintű szerveivel és szervezeteivel. Ez alapvetően szükséges, hiszen a párt vezető és irányító ereje nemcsak a dolgozók társadalmi szerveinek, hanem az államiaknak, az államnak mint gépezetnek is.

Nicolae Ceaușescu elvtárs mondotta a párt X. kongresszusán, hogy amikor kijelöljük a párt helyét és szerepét a társadalomban, azt is szem előtt kell tartanunk, hogy az állam összes gazdasági és társadalmi szervezetei és intézményei a párt politikai vezetése alatt állnak, és egységesen lépnek föl a szocialista társadalmi rend felépítésében. A párt olyan éltető központ, amelynek normális működése elengedhetetlen feltétele szocialista társadalmunk szüntelen fejlődésének.

De a párt nem azonos az állammal, illetve a pártszervek nem állami szervek, ami azt jelenti, hogy munkamódszereik, egész tevékenységük különbözik egymástól. A párt és az állam kölcsönös viszonyából kiindulva a párt arra törekszik, hogy a legszélesebb tömegek értsék és helyeseljék politikáját, hiszen csakis így való-

sítható meg a pártirányítás, a munkásosztály vezető szerepe, az összes dolgozók szövetsége az élet minden területén.

A tömegek megnyerése, a társadalmi és állami ügyek intézésébe való bevonásuk, felsorakoztatásuk a párt mögé nem önmagától valósul meg, ennek döntő feltétele a pártnak a dolgozók érdekeit kifejező iránymutatása, felvilágosító munkája, amely meggyőzi őket a gyakorlat igazolta politikájának helyességéről. Így alakul ki a párt és a tömegek egészséges kapcsolatának alapja: a kölcsönös bizalom.

Az RKP tudományosan kidolgozott politikájával vezető szerepet játszik mind az állami, mind a társadalmi szervek és szervezetek munkájában. Ennek az alkotmányos elvnek az alapján a párt irányítja a legfelsőbb és a helyi államhatalmi és államigazgatási szerveket, az állam egész mechanizmusát, beleértve a bíróságot, az ügyészséget, a hadsereget is. Mindebből következik tehát, hogy a párt és az állam viszonyának lényege: a párt irányítja az államot. Így válik a párt feltárta osztályérdekeknek megfelelő osztályakarat állami akarattá, az osztály-, illetve állami akarat szocialista joggá. A pártirányítás azonban nem jelenti azt, hogy a munkásosztály pártjának központilag hozott határozatait az állami szervek állami eszközökkel hajtják végre, hiszen — különben is — nem minden párthatározat válik joggá, jogi normává, de joggá válás nélkül is megvalósul.

Társadalmi életünk egyre fokozódó demokratizálódásának időszakában mind nagyobb szerephez jut a párt elvi irányító, vezető tevékenysége. A párt fontos kérdésekben hozott irányelvei hovatovább nemcsak a párttagokra, hanem a társadalom egészére vonatkoznak. Ez többek között azt is jelenti, hogy az állam gazdasági-szervező és kulturális-nevelő feladatait mindinkább a párt útmutatásainak megfelelően oldják meg. A párt vezető szerepe pedig túlmege az elvi irányításon, az alapvető kérdések felvetésén, és azok végrehajtását is biztosítja.

A párt és a szocialista társadalom egésze közötti viszony tehát főleg az állam és a társadalmi szervezeti formák kapcsolataiban ölt testet, amelyek a pártot a társadalom legkülönbözőbb rétegeivel kötik össze. „Gyakorlatilag — mondotta Nicolae Ceaușescu elvtárs a X. kongresszuson elhangzott jelentésében — a társadalmi tevékenység minden területén, minden munkaközösségben vannak kommunista sejtek, amelyek a szocializmus építőinek milliói élén a haza szüntelen előrehaladásáért küzdenek.“

A SZOCIALISTA ÁLLAM ÉS A TÁRSADALMI SZERVEZETEK VISZONYA

Az állami szervek és a társadalmi szervezetek viszonyát nem lehet anélkül vizsgálni, hogy azokat ne hoznók kapcsolatba a történelem adott fejlődési szakaszával, a szocialista demokrácia kiszélesítése és elmélyítése terén elért eredményekkel.

A társadalmi szervek és szervezetek a fejlődés különböző szakaszaiban nem ugyanazt a szerepet játszották a szocialista társadalom építésében, nem egy és ugyanazon mértékben kapcsolódtak be a dolgozó tömegek mozgósításába az állami és közügyek megoldásáért, annak ellenére, hogy mindig igen fontos szerepet játszottak a párt politikájának gyakorlati megvalósításában, az állam és a társadalom fokozatos közeledésének folyamatában. A társadalmi szervek és szervezetek minden módon segítenek az államnak megoldani a gazdasági, kulturális és egyéb kérdéseket, mindenekelőtt a tömegek kommunista nevelésével, öntudatuk fejleszté-

sével és a szocializmus építésébe való bevonásuk egyéb módszereivel. A dolgozó tömegek mozgósítása az állami ügyek intézésére a társadalmi szervezetek egyik funkciója. A feladat az, hogy a szocialista társadalom fejlődésének mértékében a dolgozók minél szélesebb körét vonják be az államigazgatásba, biztosítva a szocialista demokrácia minden irányú fejlődését, hogy minden állampolgár cselekvően vehessen részt az állam vezetésében. A lenini tanítás értelmében, amikor már mindenki képessé válik az állam igazgatására, akkor már nincs értelme többé speciális állami szervezetet fönntartani, s az állam el fog halni, a szocialista államiság átváltozik kommunista társadalmi önkormányzattá. Amint azonban azt Nicolae Ceaușescu elvtárs leszögezte a párt X. kongresszusán, nem lehet és nem szabad siettetni az állam szerepének csökkentését. Ez természetes folyamat eredménye kell hogy legyen, amelynek során mind nagyobb szerep hárul a társadalmi szervekre és szervezetekre.

Jóllehet szükséges pontosan elhatárolni egyrészt az állami funkciókat a társadalmi szervezetek funkcióitól, másrészt magukét a társadalmi szervezetekét egymástól, nem lehet szem elől téveszteni, hogy az állami szervek és társadalmi szervezetek a szocializmus építésében egységes és az egész társadalmat átfogó, közös feladatokat valósítanak meg, s funkcióik sok esetben mind tartalmuk, mind pedig elnevezésük tekintetében megegyeznek. Az egyes társadalmi szervezetek azonban szerepük és tevékenységük körétől függően különböző formákban és összefüggésekben kerülnek kölcsönös kapcsolatba és működnek együtt az állami szervekkel, helyzetüket számos olyan sajátosság jellemzi, amely megkülönbözteti őket az állami szervektől.

Az állami szervek egységes központosított rendszert alkotnak, amely felöleli az összes államhatalmi és államigazgatási szerveket, vállalatokat és intézményeket, és amely az egész dolgozó nép érdekeit és akaratát fejezi ki. A társadalmi szervezetek némelyik fajtája felölelheti a lakosság széles rétegeit (mint például a szakaszervezetek és a szövetszervezetek), de közülük egyetlenegy sem fogja át az egész népet. Ennek következtében a társadalmi szervezetek az államtól eltérően nem az egész nép nevében, hanem az állampolgárok azon része nevében cselekszenek, amelyet so-raikban egyesítenek.

A társadalmi szervezetek másik fontos sajátossága, hogy munkájukban az állampolgárok részvétele öntevékeny jellegű. Alulról, önkéntes alapon létesítik maguk a tömegek, az alkotmányban törvényesen biztosított jogok alapján, anélkül, hogy a belépés valaki számára is kötelező volna. Ezzel szemben az állami szerveket nem lehet az állampolgárok önkéntes egyesülése alapján létrehozni.

Végül, a társadalmi szervezetek tevékenységének vezetése és irányítása a demokratikus centralizmus és a belső demokrácia elvén, maguknak a dolgozóknak széles körű kezdeményezésén alapul, akiket az adott szervezet egyesít. A társadalmi szervezetek összes vezető szerveit a tagok vagy küldötteik választják, és kötelesek beszámolni a szervezet tagságának, vagyis a vezetés teljes mértékben a belső rendszabályzatokban előírt módon, az önkormányzat elve szerint valósul meg. Az állami szervek tevékenységének vezetése a fentiekől eltérően, elsősorban nem az önkormányzat, hanem mindenekelőtt a demokratikus centralizmus alapján valósul meg.

Mind az állami szervek, mind pedig a társadalmi szervezetek a szocialista állam funkcióinak gyakorlása végett tudatosan vezetik az új társadalom építését, figyelembe véve szocialista társadalmunk sokoldalú fejlődésének követelményeit, a jelenkori belső és nemzetközi körülményeket.

AZ ÁLLAM SZEREPÉNEK NÖVEKEDÉSE A JELENLEGI FEJLŐDÉSI SZAKASZBAN

A magasabb szintű, kiforrottabb társadalmi rend megvalósítása szükségszerűen az állami tevékenység tökéletesítéséhez vezet. A gazdasági és társadalmi előrehaladás jelenlegi színvonalát véve alapul, a sokoldalúan fejlett szocialista rend, a kommunizmusra való átmenet elengedhetetlenül az állam szerepének növekedését tételezi fel. Ez még inkább nyilvánvaló, ha nem feledkezzünk meg arról, hogy az állam funkcióinak jellege és súlya együtt változik a társadalom fejlődésében, a szocializmus építésében végbemenő módosulásokkal. Sőt, az állam szerepének növekedése, tevékenységének tökéletesítése lényeges feltétele hazánk előrehaladásának a szocializmus útján.

A X. kongresszus Irányelveiben foglalt sokrétű és nem könnyű feladatok megvalósításának feltételei, eszközei, módozatai, formái és biztosítékai között kiemelkedő fontosságú az állami szervek növekvő szerepének megfelelő összehangolása a társadalmi szervek és szervezetek működésével, amelyek együtt a párt vezetésével és irányításával szocialista államunk belső funkcióinak betöltésére törekuszenek. Az említett szervek ez irányban kifejtett tevékenységének minden részletre kiterjedő összehangolása nem automatikusan megy végbe, hanem a párt tudatos és tudományosan megalapozott fellépésére van szükség. A társadalmi szervek és szervezetek növekvő öntevékeny jellege ellenére az állam és szervei továbbra is a szocialista demokrácia rendszerének legfontosabb elemei, rájuk hárul a szocialista építés kiteljesítésére irányuló egész tevékenységünk megszervezésének feladata. Ennek a munkának az eredményességét mozdítja elő az összes állami és társadalmi szervek, szervezetek összehangolt tevékenysége. Csakis ilyen úton érhető el a szocialista demokrácia mechanizmusán belül az a munkamegosztás, amely végső soron aláhúzza a gazdasági-szervező és kulturális-nevelő szocialista állami funkciók betöltésének óriási jelentőségét.

Szocialista államunk erősítése és a demokrácia fejlesztése között szoros logikai összefüggés van, e két tényező kölcsönösen feltételezi egymást. A szocialista állam lényegéből fakad a demokráciához, ennek szükségszerű fejlesztéséhez való pozitív viszonyulása: az állam tevékenységének javítása a jövőben is egyik központi kérdése marad szocialista demokráciánk fejlődésének. Ez nemcsak szervezeti intézkedéseket, a régi, elavult törvényhozásnak újjal való felcserélését jelenti, hiszen az önmagában még nem oldja meg a felmerülő problémákat, még nem vezet feltétlenül az állami szervek munkájának megjavításához, hanem azt is jelenti, hogy a szocializmus építésének útján való előrehaladás mértékében fejlődjön, formálódjon a néptömegek szocialista öntudata.

Az embernek kell tehát munkáját, tudását tökéletesítenie ahhoz, hogy tökéletesedjék az a szerv, amelynek tevékenységében részt vesz. Ez így helyes, hiszen, ha a szocializmusban minden az emberért történik, akkor az embernek is mindent meg kell tennie a szocializmusért. S mindezt azért, mert ma az állam a dolgozó nép.